

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк“ №13; тел: 0878774443
E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

Утвърждавам:

Директор:

/ Р.Господинова/

Заповед № РД- 06 – 255 / 13.09.2024г.

ПРОГРАМА

за

Гражданско образование

за учебната 2024 – 2025 год.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк“ №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

I. ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА

Гражданско образование играе определяща роля в личностното развитие и подготовка на младите хора за социална реализация чрез познаване, владеене и използване на човешките права и свободи, съобразени със законите на демократичното общество.

II. ЦЕЛ, ОСНОВНИ ЗАДАЧИ И ПРИНЦИПИ

Главната цел на настоящата програма е формиране на социално ангажирани личности с изградени умения и компетентности за пълноценна реализация в съвременното демократично общество.

Специфичните цели визират:

- насърчаване и подкрепа на учениците в процеса на социализация и утвърждаването им като достойни граждани;
- придобиване на нагласи, знания и умения, необходими на всички, за да учат цял живот, да се трудят и проявяват високо гражданско съзнание;
- максимално развитие потенциала на всеки ученик с възможност за самореализация като зачита правилата и не накърнява правото на другите да осъществяват своите житейски планове.

Основни задачи:

1. Създаване на благоприятна педагогическа обстановка, която да осигури на учениците възможност да осъзнаят и осмислят всички аспекти и измерения на ГО.
2. Учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси.
4. Да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд.
5. Изграждане на гражданска култура чрез овладяване на граждански знания и формиране на граждански навици и добродетели, позитивна ценностна система и обективен правилен светоглед.
7. Възпитание в дух на демократично гражданство и патриотизъм, национално самочувствие и гордост.
8. Ефективно здравно и екологично възпитание, предпазване от рискове, заболявания и зависимости, насочване към здравословен начин на живот, физическа активност, спорт и туризъм.
9. Формиране на разумна потребителска и финансова култура, спестовност, почит и уважение към труда на хората, съхраняване и естетизиране на учебната среда.
10. Поетапно и в зависимост от възрастта да се изградят представите на младите хора за начина на живот и проблемите в съвременните условия в страната и в ЕС.
11. Да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

Училищната програма е построена върху няколко принципа:

- Интеграция и мултидисциплинарност през целия курс на обучение 1 – 7 клас, без да се предвиждат допълнителни учебни часове чрез използване на съдържателния и технологичен капацитет на основните учебни дисциплини и на дейността на класния ръководител.
- Постепенност, прогресивност и спираловидност на процеса на обучение и възпитание. Всички аспекти на ГО се застъпват още в начален етап, а във всяка следваща степен тяхното съдържание се обогатява, разширява и усложнява, съобразено с ДОО.
- Ориентираност към всяко дете, към конкретния ученик, равен достъп за всеки и всички, сътрудничество, отговорна комуникация и хуманизъм на педагогическите взаимодействия.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк“ №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

III. ЯДРО И КОМПОНЕНТИ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ФОРМИ И МЕТОДИ НА РАБОТА

Широкото схващане за гражданското образование включва голям кръг от проблеми, които в своето единство са необходими, за да могат сегашните ученици да станат достойни бъдещи граждани, притежаващи богата информираност и култура, висока компетентност и лична отговорност при участието си в живота на демографичното общество. Обучението и възпитанието е отворено към всички нови проблеми, които могат да се окажат значими за гражданската култура на младите хора след време. Ядрото на ГО включва четири основни компонента:

1. Демокрация, власт и институции.
2. Граждански права, свободи и задължения.
3. Национална идентичност.
4. Социална кохезия (връзка, сближаване) и различия.

Съдържателното ядро на ГО е насочено към натрупване на граждански знания, включващи фундаментални идеи и информация, необходима на всеки човек, за да е ефективен и отговорен гражданин. Те следва да се превърнат в интелектуални навици и навици за участие, свързани с граждански умения и компетентности за:

- основни житейски умения;
- умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;
- взимане на решения;
- работа в екип;
- решаване на конфликти и постигане на разбирателство;
- умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност;
- действия и условия при стрес и екстремни ситуации;
- интеркултурни взаимоотношения;
- участие със свой принос в граждански инициативи и в училищния живот.

Крайният резултат е изграждане на граждански и общочовешки добродетели като основни черти на характера на „базовата личност“ на всяко дете и младеж. Те са необходими за съхранението и усъвършенстване на конституционната демокрация и крехкото ни гражданско общество, за формиране на така необходимите самодисциплина, честност, патриотизъм, толерантност, уважение и зачитане на ценността и достойнството на всеки човек.

IV. МОДУЛИ И ДЕЙНОСТИ

Гражданското образование има три основни измерения:

- познавателно: придобиване и осмисляне на идеи, понятия, системи и концепции;
- социално : способност да се практикува демокрацията във всички форми и във всички области и етапи в живота на човека: в детството, юношеството и зрелия живот;
- емоционално: разпознаване и приемане на ценностите на демократичното общество.

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк“ №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ за НАЧАЛЕН ЕТАП (I – IV клас)

РАЗДЕЛ	ТЕМИ
I. Аз и моят свят / Моят дом и моето семейство	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формиране на представи за собственото „Аз“ 2. Какво мога да правя най-добре? 3. Моите права, задължения и отговорности въкъщи. 4. Достоянство и основни човешки права 5. Семейство и род 6. Училищен живот 7. Моят роден край 8. Увереност и умение за общуване
II. Обучение в мир и мирно решаване на конфликти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Колко всички си приличаме и колко сме различни? 2. Формиране на първите имена за групов дейност. 3. Толерантност, търпимост, уважение към другите и към себе си – как ги разбирам и прилагам?
III. Аз съм гражданин на моята държава	<ol style="list-style-type: none"> 1. Национални символи 2. Официални празници в Република България 3. Основни права, свободи и отговорности на детето и гражданина на Република България 4. Значими национални културни достижения 5. Умение да живеем заедно – АЗ и ДРУГИТЕ
IV. Правата на детето	<ol style="list-style-type: none"> 1. Първи знания за правата и свободите, за границата между разрешено и забранено.
V. Аз и светът на възрастните	<ol style="list-style-type: none"> 1. Видове собственост 2. Професии и длъжности 3. Семейни доходи и планиране на личния бюджет 4. Как се печелят и харчат парите?
VI. Защита на живота и реакция в критична ситуация	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правила за безопасност на движението 2. Бедствия, аварии, инциденти 3. Как да се справям в критични ситуации и конфликти?

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР” С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк” №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ за ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП (V – VII клас)

РАЗДЕЛ	ТЕМИ	Дата	клас
I.Моята самооценка.	1. Силните и слабите страни на човека.		
	2. Какъв ще стана когато порасна голям?		
	3. Как да придобия чувство за идентичност и собствена стойност?		
II.Аз и другите.	1. Създаване на правила за съвместен живот в класа.		
	2. Приятели и врагове. Междуполово разбирателство.		
	3. Хубаво ли е да си различен?		
	4. Различията около нас: как ги приемаме и подкрепяме?		
	5. Отношенията в обществото /в магазина, на улицата, в автобуса, в болницата/.		
	6. Междупersonalности отношения /учител-ученик, ученик-учител, ученик-родител, ученик-общество/. Приятелството – що е то и има ли бъдеще? Какви качества трябва да притежава твоят приятел?		
	7. Какви качества трябва да притежава достойният човек?		
III. Демокрацията в „малкото ни общество”.	1. Сътрудничество, комуникация, уважение и разбирателство.		
	2. Права и отговорности – какво зная и не зная за тях?		
	3. Чувствам се по-отговорен за всичко, което се случва в училище!		
	4.Образование без предрасъдъци и дискриминация.		
	5. Какво да променим в училище? Предложения, препоръки, мотиви.		
	6. Ценностите, които осмислят човешкия живот.		
IV. Обучение за мир и мирно решаване на конфликти.	1. Причини за растящата агресия и насилие в училище и извън него.		
	2. Стиллове и начини за разрешаване на спорове и конфликти.		
	3. С какво мога да допринеса, за да има ред, дисциплина и сигурност в моето училище?		
	4. Как да се справим в критична ситуация?		

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР” С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк” №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

	5. Първа помощ в екстремни ситуации.		
V. Основни човешки права, свободи и задължения.	1. Запознаване с помощта на избрани текстове от основни документи – Конституция на РБ, Международната харта за правата на човека и др.		
	2. Институции в РБ /Парламент, Президент, Министър-председател, Кмет, Областен управител/. Какво знаем за тях – функции, правомощия? Кой е...?		
	3. Символи и ритуали в РБ /химн, герб, знаме на РБ/.		
VI. Аз съм бъдещ достоен гражданин на моята родина.	1. Емоционално споделяне и съпреживяване на природни красоти, богато историческо наследство и успехи днес – на живо и чрез съвременните технологии.		
	2. Храмовете на България.		
	3. Искам да се запозная със 100-те национални туристически обекта на България.		
VII. Екология и здраве – отговорност за себе си.	1. Пубертетът и хигиена на човешкото тяло и ум.		
	2. Естетика и култура на половото общуване		
	3. Здравословно хранене и вредата от диетите: анорексия и булимия.		
	4. Наднормено тегло и затлъстяване		
	5. Измамните блаженства: алкохол, цигари, дрога.		
	6. Сърфирането в интернет – какви опасности крие?		
VIII. Потребителска и финансова култура.	1. Съвременната потребителска мания.		
	2. Вредни продукти в нашите магазини.		
	3. Семейен и личен бюджет.		
	4. Отношението към парите и материалните ценности.		
	5. Какво е икономическа криза и как да излезем от нея.		

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР” С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк” №13; тел: 0878774443

Е-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Примерни теми	дата	клас
1. Хранене. Гладуването – ползи и вреди.		
2. Здравословно хранене и вредата от диетите: анорексия и болимия.		
3. Необходимост от спазване на дневен режим.		
тема	дата	клас
4. Лична хигиена, облекло, външен вид.		
5. Физическо развитие и дееспособност.		
6. Психично здраве и личностно развитие.		
7. Сексуално здраве.		
8. Предпазване от употреба на психоактивни вещества.		
9. Вредата от телевизията и компютъра.		
10. Новият наркотик интернет – как да се спасим?		
11. Агресията в училище и извън него (опазване живота и здравето на децата и учениците, опазване на материалната база в училище и на обществени места).		
12. Екология и опазване на околната среда.		
13. Безопасно движение на улицата и пътя.		
14. Мамо, не пуши цигари, защото		

ПСИХОФИЗИЧЕСКО И КОГНИТИВНО РАЗВИТИЕ

Примерни теми	дата	клас
1. Щом не ме е донесъл щъркелът, тогава?		
2. Кои събития от външния свят предизвикват реакция в мен?		
3. Как да подобря общуването си с другите и да се откажа от лошите привички?		
4. Какво знаем за зависимостите – алкохол, хазарт, наркотици?		
5. Народопсихология: „С какъвто се събереш, такъв ставаш!”. Жертви ли сме на наказанията на родителите си?		
6. Пътят между истината и лъжата. Последствията.		
7. Любовта и уважението като духовни		

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР” С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк” №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

ценности. Омраза и завист.		
<p>8. Какво мисля за „правилата“:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трябва постоянно да съм нащрек, за да не ме смачка този ужасен живот! - Трябва да полагам максимални усилия, за да се представя винаги в най-добра светлина! - Никой няма право на грешки. Ако човек сгреша, трябва да бъде жестоко наказан! - Трябва да държа хората на дистанция, за да не ме наранят! - Трябва да се представям само в най-добра светлина! - Трябва по всякакъв начин да се старая да си „пасна” с другите (да се нагодя към другите)! - Трябва да успея на всяка цена! 		
9. Благотворителност.		
10. Моята мечта е...		
11. Аз нямам родители. Живея сам, в дом за деца, лишени от родителска грижа. За мен се грижи държавата...		
12. Ценностите, които осмислят човешкия живот.		
13. Какви качества трябва да притежава достойният човек?		

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Повишаване на личното самочувствие на обучаваните и формиране на умения и нагласи за участие в проблемите на класа, училището, обществото;
- Умения за активно участие в социалния и обществен живот на страната;
- Знания за здравословен начин на живот;
- Приобщаване към личните и обществени проблеми;
- Изграждане на собствена позиция по социално-значими въпроси и умения за изразяването ѝ;
- Перспективно мислене, отговорно отношение и положителни нагласи към хората и света като цяло;
- Умения за водене на социален диалог по наболели проблеми на училищно ниво, в семейството, обществото;
- Създаване на социални контакти;
- Знания за духовните и социалните ценности, интеркултурност;
- Изграждане на усет за индивидуалност;

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк” №13; тел: 0878774443

E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

1. Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най-вече техният интерес към определена проблематика.
2. Основна форма на работа – дискусия. Други форми – казуси, анкети, изследвания, сборки, ситуационни игри, тематични презентации.
3. Основен принцип на работа – активност и дискуссионност, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.
4. Контрол по изпълнението на учебната програма се осъществява от директора